

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI**

**10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti ixtisosligi
bo'yicha tayanch doktoranturaga kiruvchilar uchun**

D A S T U R

Tuzuvchi:

Rasulov Z.I.

Buxoro – 2023 yil

“Ingliz tilshunosligi” kafedrasida 11 oktyabr 2023 yil (07-raqamli bayonoma) muhokama qilingan va tavsiya etilgan.

Taqrizchilar: prof. Haydarov A.A.

dos., PhD Qosimova N.F.

Dastur Buxoro davlat universitetining ilmiy kengashida ko'rib chiqilgan va tasdiqlangan ("___" ___ 2023 yil ___ - son majlis bayoni)

KIRISH

Dasturlning maqsadi – tayanch doktoranturada o'qishga talabgorlarning ilmiy va ilmiy-pedagogik faoliyat olib borishga lajvodalini aniqlash bo'yicha o'tkaziladigan imtixon mazmuni bilan tanishtirishdan iborat.

Dasturlning vazifasi – tayanch doktoranturada o'qishga talabgorlarning o'z mutaxassisligi sohasida ilmiy va ilmiy-pedagogik faoliyat olib borish bo'yicha amaliy ko'nikma va malakalarini aniqlashga qaratilgan.

Mazkur imtixon dasturi talabgorlarning quyidagi yo'nalishlar bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarini aniqlashga qaratilgan savollarni o'z ichiga oladi.

- Til nazariyasi
- Kognitiv lingvistika,
- Lingvotomadaniyatshunoslilik,
- Lingvopragmatika
- Zamonaviy xorijiy adabiyot
- Adabiy tanqidchilik
- Adabiy oqimlar evoluyusiyasi.

Zamonaviy lingvistikada til va tafakkur, til va madaniyat, til va nutq, til va madaniyatlararo mulqot munosabatlari muhim ahamiyat kasb etganligi sababli, fanni o'qitishda til va tafakkur, til va madaniyatning o'zaro munosabatiga katta e'tibor qaratiladi.

Ixtisoslik fanidan imtixon topshiruvchi talabgorlarning bilim, ko'nikma va malakalariga qo'yidagi talablar qo'yiladi.

Talabgorlar:

tilshunoslik tarixida ro'y bergan paradigmalar siljishi, antropotsentrik paradigmaga xususiyatlari, zamonaviy lingvistik yo'nalishlari an'anaviy tilshunoslikdagi fanlardan farqli jihatlar; zamonaviy lingvistika fanining nazariy va amaliy yutuqlari;

zamonaviy lingvistik yo'nalishlardagi turlari nazariy qarashlar va yetakchi konsepsiyalar to'g'risida *tasavvurga ega bo'lishi*;

zamonaviy lingvistik yo'nalishlarining terminologik apparati, qonuniyatlari va asosiy tushunchalari, asosiy tamoyillari va ularning xususiyatlari; madaniy birliklar va ularning turlari, nutqiy akt, konsept va uning turlari, feytm nazariyasi va uning tahlili; bilim tuzilmalari, axborot, kategorizatsiya, konseptualizatsiya, kognitsiya, prototip, konseptual va lisoniy dunyo tasviri; kognitiv metafora, uning turlari va verballashuv xususiyatlari, pragmatikadagi kooperatsiya tamoyili, nutqiy akt turlari, pragmatik vazifalar, kommunikativ-pragmatik hodisa, hushmuomalalik tamoyili, nutqiy aktning semantik-pragmatik xususiyatlari; zamonaviy lingvistik

yo'nalishlar bo'yicha mazmularni bilish va egallagan nazariy bilimlarini amaliyotda qo'llashni *bilishi va ulardan foydalana olishi*;

[1] Isoniy material bilan ishlash, muayyan nazariy masalalarga oid fikrlarni bayon etishi, ayni fikrlarga nisbatan tanqidiy munosabatni shakllantirish va ifodalash. Isoniy birliklarni tahlil qilish metodlarini (kross-madaniy tahlil, konseptual tahlil, lingvopragmatik tahlil, freym tahlil, kognitiv xarita tuzish) bilish va ularni amaliyotda qo'llash, til birliklari kognitiv va madaniy tahlilni boshqa yondashuvlardan farqli jihatlarini qiyosiy tahlil qilish, til birliklarida aks ettirilgan milliy dunyo tasvirini ifoda etuvchi milliy-madaniy bo'yog'dor Isoniy birliklarni ajrata olish, ilmiy tadqiqot jarayonida dolzarb masalalarni aniqlay olishi va til birliklarini tahlil qilishda ularning yechimini topa olish, egallagan bilimlarni o'z ilmiy tadqiqot amaliyotida qo'llash *ko'nikmalari ega bo'lishi kerak*.

- adabiyot taraqqiyoti ijimoiy-tarixiy jarayonlar bilan bog'liqligi;

- zamonaviy adabiyotning metodologik tamoyillari;

- zamonaviy adabiy jarayonlar;

- badiiy adabiyot va adabiy mukofotlar;

- bestseller, muallif muvaffaqiyati va adabiy fenomenlar;

- zamonaviy adabiyot va ta'lim;

- zamonaviy adabiyot va postmodernizm;

- ayol yozuvchilar adabiyotining o'ziga xosligi;

- postkoloniallik va postkolonial diskurs;

- adabiy jarayonni tashkil etish shakllari;

- adabiyot va zamonaviylikning g'oyaviy konteksti haqida *bilimga ega bo'lishi kerak*.

Shuningdek,

- zamonaviy adabiyot vakillari hayoti va ijodini tahlil qilish usullari;

- zamonaviy chet el adabiyotining mintaqaviy spetsifikasini aniqlash;

- turli tahlil metodlaridan foydalanish;

- turli uslub va janrdagi badiiy asarlarni tahlil qilish (qiyosiy -tipologik, qiyosiy-tarixiy, gemenevtik, intertekstual, stilistik, narratologik tahlillarni amalda

qo'llash) *malakalariga ega bo'lishi kerak*.

- adabiy tanqidchiligi tarixi fanining evolyutsion bosqichlari;

- qadimgi davr va o'rta asrlarda adabiyotshunoslik va tanqidchilikning rivojlanish tarixi;

- zamonaviy adabiy tanqidchilikning rivojlanish tendensiyalari;

- XIX asrda asrlarda adabiyotshunoslik va tanqidchilikni rivojlanish tarixi;

- Kant va G. Hegel estetikasi;

- gemenevtika taraqqiyoti;

- Z. Freyd asarlaridagi psixologik tahlilni adabiyotshunoslik va

tanqidchilikka bo'lgan ta'siri;

- XX-XXI asrlarda adabiyotshunoslik va tanqidchilikni taraqqiyoti;

- yirik adabiyotshunos olimlar va adabiy tanqidchilar hayoti va faoliyati hamda ularning jahon adabiyotshunosligida tugagan o'rni;

- xorijiy adabiyotshunoslik rivojlanishidagi yangi tendensiyalarni;

- adabiy muammolarni o'rganishda ilmiy yondashuvni;

- turli adabiy oqim va yo'nalishlarga tegishli tanqidiy asarlarni;

- Adabiyotshunosligi va tanqidchilik tarixida milliy maktablar faoliyati va jahon adabiyotshunosligiga qo'shgan hisssasi;

- tanqidiy asarlarda epirizm, relyativizm, skeptitsizm mohiyati;

- O'zbek va MDH olimlarining chet el adabiyotshunosligi va tanqidchiligi tarixiga oid asarlarini *bilishi kerak*;

- adabiy tanqidchilik milliy maktablarining uslublaridan foydala olish;

- formalistlar maktabi, Chikago tanqidchilik maktabi,

- neoaristotelizm, strukturalizm maktabi, feministik tanqidchilik,

postkolonial tanqidchilik va adabiyotshunoslik, yangi tarixchilik

tanqidchiliklarning namoyondalari tomonidan yaratilgan asarlar asosida

tanqidiy esse va maqola yozish *malakalariga ega bo'lishi kerak*,

- adabiy oqimlar evolyutsiyasi jarayoni va konsepsiyasi, xorijiy

adabiyotshunoslikning hozirgi holati XX asrga qadar mavjud bo'lgan adabiy

oqimlarning paydo bo'lishi va rivojlanish bosqichlari haqida *tasavvurga*

ega bo'lishi;

- jahon adabiyotida aks ettirilgan ijimoiy-siyosiy vaziyat, falsafiy

va estetik qarashlarni aniqlash va tahlil qilish, adabiy oqimlardagi

o'xshash va farq qiluvchi omillarni anglash, adabiyotshunoslikning asosiy

printsip, metod va atamalarini turli diskurs doirasida *qo'llash bilishi va*

ularidan foydalana olishi;

- badiiy asarni stilistik tahlil qilish, turli adabiy oqimlarga

mansub yozuvchilar ijodini va asarlarini tahlil qilish *malakalariga ega*

bo'lishi kerak.

ASOSIY QISM

Til nazariyasi

Tillar tasnifi. Dunyo tillari. Tillar tasnifi. Tillarning genealogik tasnifi.

Tilshunoslikda qiyosiy-tarixiy metod. Tillarning tipologik (morfoloigik) tasnifi.

Flektiv, aggluyutivativ, ajratuvchi va mujassamlashiruvchi tillar. Areal tasnifi.

Tilarning hududiy bo'linishi. Bilingvizm. Interferensiya hodisasi. Funktsional tasnif.

Til – belgilar sistemasi. Belgi va belgilar sistemasi tushunchasi. Semiotika. Tilda "sistema" va "struktura" tushunchalari. Belgilar sistemasining turlari.

Til sathlari va uning birliklari. Fonologik sath. Morfemik sath. So'z yasalishi. Leksik sath. Morfologik sath. Sintaktik sath. Gap.

Lingvistik tadqiqot metodlari. Tasviriy metod. Qiyosiy-tarixiy metod. Chog'ishirish metodi. Distributiv tahlil metodi. Bewosita ishtirokchilarga ajratish metodi. Transformatsion tahlil metodi. Oppozitsiya metodi. Komponent tahlil metodi. Stilistik tahlil metodi. Statistik metod. Avtomatik tahlil metodi. Tipologik tahlil metodi.

Tilshunoslik tarixi. Qadimgi Hind tilshunosligi. Qadimgi Gresiya va Rim tilshunosligi. Platon. Arastu grammatikasi. Stoiklar ta'limoti (eramizdan oldingi III-I asrlar). Falsafiy va grammatik davrlar. Qadimgi Rim tilshunosligi. O'rta asrlarda Yevropa tilshunosligi (476-1492). Arab tilshunosligi. Yevropada uyg'onish davri tilshunosligi (XV-XVIII asrlar). Umumiy rasional grammatika (Por-Royal). Slavyan mamlakatlarida tilshunoslik. XIX asr rus tilshunosligi F.I. Buslaev, A.A. Potebnya. Qiyosiy-tarixiy tilshunoslik. Komparativistika davrlari. V. fon Gumboldning tarixiy-falsafiy konsepsiyasi. Til antinomiyalari. Til faoliyat sifatida. Til – xalq ruhi. Tillarning rivojlanish bosqichlari. "Yosh grammatikachilar" maktabi. Leypsig to'garagi. Moskva maktabi. Qozon maktabi. F. de Sossyur lingvistik nazariyasi. Strukturalizm. Praga lingvistik maktabi. Daniya strukturalizmi (glossematika). Amerika strukturalizmi (deskriptiv lingvistik). Sho'ro davri tilshunosligi. Hozirgi zamon tilshunosligi. XX-XXI asrlar tilshunosligining yetakchi yo'nalishlari.

Tilshunoslikning zamonaviy yo'nalishlari. Generativ tilshunoslik. Kognitiv tilshunoslik. Lingvistik falsafa. Pragmatolingvistik. Man lingvistikasi. Psixolingvistik. Etnolingvistik. Tipologik lingvistik. Lingvomadaniyatshunoslik. Kompyuter lingvistikasi. Korpus tilshunoslik. Ontolingvistik. Zoolingvistik. Biolingvistik. Mentalolingvistik. Lingvopoetika. Matematik lingvistik. Kommunikativ tilshunoslik. Neyrolingvistik. Paralingvistik. Diskursologiya (diskurs nazariyasi). Neyrolingvistik.

Kognitiv lingvistik

Paradigma ilmiy sistema sifatida

Ilmiy paradigma tushunchasi. T. Kunning paradigmalar nazariyasi va uning fanga ta'siri. Tilshunoslik tarixidagi paradigmalar sifjishi. Qiyosiy-tarixiy paradigma, uning rivojlanish tarixi va xususiyatlari hamda tilshunoslik faniga qo'shgan xissasi. Strukturalizm paradigmasi, uning rivojlanish tarixi va

xususiyatlari. Strukturalizm paradigmasi tilshunoslik fani rivojlanishida egallagan o'rni.

Antropotsentrik paradigma

Antropotsentrizm tushunchasi. Antropotsentrik paradigma va uning xususiyatlari. Antropotsentrik paradigmanning zamonaviy tilshunoslikda egallagan o'rni va xususiyatlari. Antropotsentrik lingvistik yo'nalishlar

3-mavzu. Kognitiv lingvistik faniga kirish

Kognitiv lingvistikato'g'risida umumiy ma'lumotlar. Fanning shakllanishi va rivojlanishi tarixi. Kognitiv lingvistikaning fanlararo aloqalari. Kognitiv lingvistikaning asosiy nazariy tamoyillari. Kognitiv lingvistik fanining metodologik bazasi. Kognitiv lingvistik zamonaviy tilshunoslikning yetakchi yo'nalishi sifatida. Kognitiv lingvistik doirasida chet el va O'zbekistonda amalga oshirilgan tadqiqotlar va ularning yutuqlari.

Kognitiv lingvistik yo'nalishlari: kognitiv grammatika va kognitiv semantika

Kognitiv semantika va uning tadqiqot obyekti. Semantik feym tushunchasi. Ch.Filmor konsepsiyasi. Feym strukturas. Konseptual makon (domen) tushunchasi va uning turlari. Kognitiv grammatika. Kognitiv semantika va uning tadqiqot obyekti. Kognitiv grammatika va uning tadqiqot obyekti.

Kognitiv lingvistik yo'nalishlari: kognitiv stilistika

Kognitiv stilistika va uning tadqiqot obyekti. Kognitiv uslub tushunchasi. Stilistik vositalarning kognitiv mohiyati. Kognitiv stilistikada kategoriyallashirish va konseptuallashtirish muammolari.

Konseptuallashtirish va kategoriyalashirish masalalari

Kognitsiya tushunchasi. Olamni kognitiv idrok etish masalasi. Konseptuallashtirish (ongda konseptlar xosil qilish) tushunchasi. Konseptual tuzilmalar va konseptual sistema tushunchalari. Kategoriya va kategoriyalashirish tushunchasi. Kategoriyalashirish kognitiv faoliyat sifatida. Kategoriyalashirish va idellashgan kognitiv modellar. "O'laviy mutanosiblik" konsepsiyasi. E.Roshning prototiplar nazariyasi. Konseptual va lisoniy dunyo tasviri tushunchalari va ularning o'zaro munosabatlari.

Bilim tuzilmalari va ularning verbalashuvi

Bilim tuzilmasi tushunchasi. Bilim tuzilmasiga turli yondashuvlar. Bilim tuzilmalari turlari va ularning xususiyatlari. Bilim tuzilmalarining tilda birliklarida aks etishi va verbalashuv usullari. Bilim tuzilmalarining til birliklarida aks etishi. Bilim tuzilmalari turlari va shakllari. Bilim tuzilmalari tipologiyasi. Kognitiv model tushunchasi. Bilim tuzilmalari shakllari: geshalt, sxema, senariy, skript nazariyalari va ularning xususiyatlari.

Konsept – kognitiv lingvistikaning asosiy tushunchasi sifatida

Konsept tushunchasi. Konsept – konseptual va tafakkur birligi sifatida. Konseptni tadqiq etishda lingvokognitiv va lingvokulturologik yondashuvlar. Konsept va ma'no. Konsept va tushuncha. Kognitiv lingvistikada ma'no interpretatsiyasi. Konseptlar va ularni tasniflash prinsiplari. Konsept bilimlar tuzilmasi sifatida. Konsept strukturasi.

Konsept turlari va konseptni tahlil qilish metodlari

Konsept turlari. Universal konseptlar. Milliy-madaniy konseptlar. Individual konseptlar. Strukturaviy konseptlar. Bilim tuzilmalari ifodalash tamoyiliga ko'ra konsept turlari. Konseptning verbalashuv usullari. Konseptni tahlil qilish yo'llari.

Konseptual metafora nazariyasi

Kognitiv metafora kategoriyalashirishni amalga oshiruvchi kognitiv faoliyat sifatida. D.J. Lakoff va M. Djonsomning konseptsiyasi. Kognitiv metaforaning universal xarakteri. Kognitiv metafora tafakkur birligi sifatida. Kognitiv metaforani o'rganishda turli yondashuvlar. Kognitiv metaforaning tilda aks etilishi. Kognitiv metaforaning turlari. Strukturaviy metafora va uning xususiyatlari. Ontologik metafora. Komeyner metafora. O'zatuuvchi metafora va uning xususiyatlari.

Konseptual integratsiya nazariyasi

Konseptual integratsiya nazariyasi. Konseptual integratsiya nazariyasining shakllanishi. Konseptual integratsiya nazariyasini amalga oshirish mexanizmi. Blend tushunchasi. Input tushunchasi. Kross-domeyn tushunchasi.

Axborotni til birliklarida taqsimlash tamoyillari

Kognitiv lingvistikada konseptual axborot tushunchasi. Konseptual axborotning til birliklarida taqsimlanishi va ularni tadqiq etish Konseptual axborotning verbalashuv usullari va ularning xususiyatlari. Mos kelish (relevantlik) tamoyili va uning xususiyatlari. Ikoniklik tamoyili va uning xususiyatlari. Ikoniklik tamoyili va uning turlari. Tildagi tejamkorlik va o'triqchalik tamoyili va ularning xususiyatlari. Til birliklarida taqsimlangan axborotni tahlil qilish va axborotni yuzaga chiqarish usullari.

Konseptual tahlil metodlari

Kognitiv modellashtirish metodi. Kognitiv xarita tuzish texnikasi. Konseptual tahlil metodi. Konseptual metaforik tahlil metodi va uning texnikasi. Til birliklarining freym tahlili va uni ko'llash texnikasi.

Lingvomadaniyatshunoslik

Til – madaniyat – elat masalasining tishunoslikdagi muammosi

Til madaniyatni aks etuvchi vosita sifatida. V. fon Gumboldt, B. Uorf, E. Sepir konseptsiyalari va nazariyalari. Sepir-Uorfning lingvistik mulanosiblik nazariyasi. Til madaniy kodni verbalashitiruvchi vosita sifatida (A.A. Potebnya, Levi-Stross,

F.I. Buslaev) nazariyalar. Tishunoslikdagi lingvomadaniy maktablar (Yu.S. Stepanov, N.D. Arutyunova, V.N. Telya, V.V. Vorobe).

Lingvomadaniyatshunoslik fan sifatida va uning o'rganish ob'ekti va asosiy tushunchalari

Lingvomadaniyatshunoslik fani rivojlanishining asosiy bosqichlari va yo'nalishlari va uning tishunoslikda egallagan o'rni. Til va madaniyat o'zaro bog'liqligi masalasi. Lingvomadaniyatshunoslik fanining maqsadi va vazifalari. Lingvomadaniyatshunoslik fanining o'rganish ob'ekti va asosiy tushunchalari. Lingvomadaniyatshunoslik fani doirasida chet el va O'zbekistonda amalga oshirilgan tadqiqotlar va ularning yutuqlari.

Lingvomadaniyatshunoslik fanining yo'nalishlari

Lingvomadaniyatshunoslik fanining an'anaviy va zamonaviy lingvistik fanlar bilan bog'liqligi. Lingvomadaniyatshunoslikning yo'nalishlari: diaxronik lingvomadaniyatshunoslik va uning tadqiqot ob'ekti, chog'ishitma lingvomadaniyatshunoslik va uning tadqiqot ob'ekti, lingvomadaniy leksikografiya va uning tadqiqot ob'ekti.

Qiyosiy lingvomadaniyatshunoslik fan sifatida

Qiyosiy lingvomadaniyatshunoslik fani rivojlanishining asosiy bosqichlari va yo'nalishlari. Qiyosiy lingvomadaniyatshunoslik fanining maqsadi va vazifalari. Qiyosiy lingvomadaniyatshunoslik fanining o'rganish ob'ekti va asosiy tushunchalari. Madaniyat turlari va ularning xususiyatlari.

Lisoniy va milliy dunyo tasvirlari tushunchalari

Dunyo tasviri tushunchasi. Dunyo tasviri shaxs va ijtimoiy ong asosini tashkil etuvchi dunyo to'g'risidagi bilimlar majmui sifatida. Dunyo tasviri turlari va ularning xususiyatlari: konseptual dunyo tasviri, lisoniy dunyo tasviri, milliy dunyo tasviri. Lisoniy va milliy dunyo tasvirining aksiologik jihat. Lisoniy dunyo tasviri tahlil qilish metodlari. Milliy dunyo tasvir va uning xususiyatlari. Milliy dunyo tasvirlari turlari. Milliy dunyo tasvirini verbalashitiruvchi lisoniy birliklar

Lingvokulturrema – lingvomadaniyatshunoslikning asosiy tushunchasi sifatida

Milliy-madaniy xususiyat tushunchasi. Milliy-madaniy xususiyatga ega til birliklari. Lingvokulturrema tushunchasi. Lingvokulturrema o'z ichiga shakl va ma'noni oluvchi sathlararo birlik sifatida. Lingvokulturrema madaniy birlik sifatida. Lingvokulturrema turli til shakllari orqali ifoda etilishi.

Lingvokulturrema turlari va shakllari

Lingvokulturrema turlari va ularning xususiyatlari. Realiza tushunchasi va uning turlari. Frazeologik birliklarning milliy-madaniy xususiyatlari. Maqollarning milliy-madaniy xususiyatlari. Stilistik vositalarning milliy-madaniy xususiyatlari.

Aforizmlar milliy dunyoni aks etuvchi til birliklari sifatida. Lingvokulturemalarning qiyosiy tadqiqi.

Milliy-madaniy xususiyatga ega til birliklarining qiyosiy tadqiqi

Chet tili va ona tilidagi milliy-madaniy xususiyatga ega lisoniy birliklarning qiyosiy tadqiqi: ekvivalentsiz leksika, realiyalar, mifologik til birliklari; paremiologik til birliklari; frazeologik birliklar; etalonlar, stereotiplar, simvollar; metafora va obrazlar (timsollar); tillarning stilistik qatlami (adabiy va noadabiy shakllar va h.k.);

Nutq etiketining milliy-madaniy xususiyatlari

Nutq etiketi va uning turlari (salomlashish, xayirlashish, buyruq berish, iltimos etish, kechirim so'rash va h.k.). Nutq etiketining milliy-madaniy xususiyatlari. So'zlashuv odobi va fe'l-atvor. Nutq etiketining qiyosiy tadqiqi.

Lingvomadaniy tadqiq metodlari

□ qiyosiy-chog'ishtirma – bu metod lisoniy birliklarning farqi va o'xshashlik taraflarini aniqlashga yo'naltirilgan;

□ komponent tahlil – ushbu metod o'rganilayotgan lingvomadaniy birliklarning leksik sathda verballashuvdagi paradigmatik va sintagmatik aloqalarini aniqlashga qaratilgan;

□ kross-madaniy tahlil metodi tillardagi lisoniy birliklarning milliy-madaniy xususiyatlarini aniqlashga qaratilgan; z

□ tavsifiy-analitik - bu metod kuzatish, taqqoslash va umulashirishni o'z ichiga oladi hamda daliliy materiallarni yig'adi va ularning klassifikatsiyasi bilan shug'ullanadi;

□ tadqiq etilayotgan til birliklari semantikasini o'rganishga qaratilgan semantik tahlil metodi

Lingvopragmatika

Lingvopragmatika faniga kirish

Lingvopragmatika zamonaaviy lingvistik yo'nalish sifatida. Lingvopragmatika fanining shakllanishi va rivojlanishi tarixi. Lingvopragmatika fanining maqsadi, o'rganish ob'ekti va asosiy tushunchalari.

Nutqiy akt nazariyasi va xushnuomalalik tamoyili

Nutqiy akt nazariyasining shakllanishi va rivojlanish tarixi. Nutqiy akt tushunchasi va turlari: lokutiv, illokutiv, perlokutiv aktlar. Performativ nutqiy aktlar. Nutqiy stereotip. Xushnuomalalik nutqiy qoidalar sifatida (R.Lakoff, D.J. Lich, G. Grays). Xushnuomalalik kategoriyasining maksimalari (sahovat maksimali, rozilik maksimali, simpatiya maksimali, kamtarlik maksimali va x.k.). Xushnuomalalik

turlari va ularning turlari. Ijobiy va salbiy xushnuomalalik. Xushnuomalalik diskurs sifatida (R. Lotts nazariyasi).

Implikaturaga nazariyasi, nutqiy ta'sir va manipulyatsiya

Implikatura nazariyasining asosiy holatlari. Implikaturalar turlari: konvensional implikaturalar, nokonvensional implikaturalar. Nutqiy ta'sir qo'rsatish turlari. Manipulyatsiya tushunchasi va strategiyalari. Kommunikativ strategiyalar va taktikalar. Nutqiy aktning pragmatik xususiyatlari.

Adresat va adresant faktorlari.

Kommunikativ-pragmatik hodisa tushunchasi. Pragmatik vazifalar turlari. Adresat va adresant faktorlari. Lingvistik va ekstralingvistik faktorlar. Kontekst, shakl, mulogot ohangi va maqsadi, yetkazish va qabul qilish vositalari. Kommunikativ aktning pragmatik effektivligi. Kommunikativ strategiyalar va taktikalar.

Lisoniy shaxs nazariyasi

Badiiy matnning o'ziga xosliklari. Lisoniy shaxs tushunchasi. Lisoniy shaxs turlari. Lisoniy shaxsning tarkibiy qismlari va strukturasi. Lisoniy shaxsning kognitiv qatlami. Lisoniy shaxsning semantik-stilistik qatlami. Lisoniy shaxsning lingvopragmatik qatlami. Lisoniy shaxsning lingvokulturologik qatlami. Lisoniy shaxsni ifoda etuvchi til birliklari va ularning xususiyatlari. Lisoniy shaxsni tahlil etish metodikasi.

Mulogot va uning turlari. Kooperatsiya tamoyillari

Mulogotning turlari. Kommunikativ aktni tushunish va to'g'ri qo'llash. Kommunikativ barer tushunchasi va uni yengish taktikalari. Kooperatsiya tamoyilining asoslari va uning insonlararo mulogotdagi urni. Kooperatsiya tamoyilining asosiy maksimalari. Miqdor maksimali, sifat maksimali, relevantlik maksimali, uslub maksimali.

Noverbal mulogot va uning vazifalari

Noverbal mulogotning verbal mulogotdan farqli jihatlari, xususiyatlari va vazifalari. Mulogotni noverbal tashkil qilish shakllari va uni tushinishda yo'l qo'yiladigan potensial pragmatik xatolar.

Xalqaro va sohalararo mulogot

Xalqaro mulogotdagi jilimoiy-etiket omillari. Biznes va ommaviy axborotga xos mulogot turlari. Pragmatik muvaffaqiyatsizliklar. Mulogotni pragmatik muvaffaqiyatli tashkil etishda hisobga olinadigan 8 aspekt: kachon va nimani qanday gapirish normalari, tezlik va pauza holati, tinglash madaniyati, intonatsiya va ohanglilik, uslubiy xosliklar, fikrni zobirgan tahlil qilish, mantiqiy bog'lanish haqida tushuncha berish.

Og'zaki va yozma diskurs xususiyatlari.

Diskurs tushunchasi va uning rivojlanish tarixi. Bugungi kunda qo'llaniladigan diskurs tushunchasiga oid sharhlar. Diskurs turlari. Diskurs tahlili. Lingvistik yo'nalishlarga ko'ra tahlil klimaldigan diskurs taksonomiyasi. Og'zaki diskurs xususiyatlari. Og'zaki diskursning Xaym jadvali (vaziyat, vaqt, joy, ishirokchilar maqsad, janr, natijaga ko'ra tahlili. Yozma diskurs shakllari va tahlili, uning og'zaki diskursdan farqi.

Jimoiy tarmoqdagi diskurs

Jimoiy tarmoqdagi diskursning o'ziga xosligi va uning kompyuter vositasida olib boriladigan sxema tahlili (Computer mediated scheme). Sinxonlik, davomiylik, tarmoq shakli va ishirokchilari, ma'lumot hajmi va formati, ommaga taqdim etish darajasi. Virtual muloqot uchun vujudga kelgan abreviaturalar va yangi so'zlar

Jamoaviy munosabatlarning pragmatik aspekti

Shaxsni jamiyadagi rolini belgilashda diskursning roli. Buxoltz prinsiplari: shaxsning jamoaviy munosabatlarga kirishidagi dastlabki bosqich, muloqot vazifasi va turlari, g'oyalari va ularning shahri, o'zaro bog'liqlik va subordinatsiya, ma'naviy va madaniy karashlar roli, shaxsiy diskurs shakliga ko'ra belgilangan 7 imidj. O'z nuqtini chirofili taqdim qilish normalari. "Sen nomli brend" tushunchasi tahlili. Rezyume, intervyu va motivatsion xatlar yozishdagi asosiy normalar va maslahatlar

Rahbarlik va gender diskursining pragmatik jihati

Shaxs qudrati va salohiyatini belgilashda diskurs roli. Siyosiy diskurs va ideologiya. Lider rolini yaratishda xizmat qiladigan diskurs va nuqiy aktlar tahlili. Gender diskurs haqida umumiy tushuncha. Ayol va erkak nukidagi farqlar tahlili. Gender tushunchasiga umumiy tavsif. Feminizm hodisasi. Gender diskursi tahlili uchun Koats tavsifiya etgan 3 yondashuv: Dominantlik, Differensial va Jimoiy konstruktivizm.

Zamonaviy xorijiy adabiyotshunoslik

Zamonaviy xorijiy adabiyot fan sifatida. Zamonaviylik chegarasi.

Zamonaviy adabiyotning metodologik tamoyillari. Zamonaviylik chegarasi. Zamonaviy adabiyotning metodologik tamoyillari. Adabiyot va siyosat asrlar silsilasida. Bestseller, muallif muvaffaqiyati va adabiy muvaffaqiyat fenomenlari. Zamonaviy adabiy jarayonlar. Badiiy adabiyot va adabiy mukofotlar instituti. Zamonaviy adabiyot va adabiy tanqid. Zamonaviy adabiyot va ta'lim. Zamonaviy adabiyot va postmodernizm. "Postmodernizm" atamasi ma'nosining falsafiy va adabiy assimetriyasi. Adabiyot, modernizm va postmodernizm. Postmodernizm konsepsiyasining shakllanishi. Postmodernizm va "O'zga" muammosi. Adabiyot va feminizm. Feministik adabiyot. Postkoloniallik va postkolonial diskurs. Adabiyot

va hokimiyat. Adabiy jarayonni tashkil etish shakllari. Adabiy jurnallar. Adabiy mukofotlar tizimining ahamiyati. Adabiyot va zamonaviylikning g'oyaviy konteksti. "Non fiction" adabiyoti. Zamonaviy adabiyotda muhabbat. Zamonaviy adabiyotda shahar obrazi. Zamonaviy tarixiy roman. Buyuk Britaniya va Irlandiya zamonaviy adabiyoti. Zamonaviy jahon adabiyoti vakillari.

Adabiy tanqidchilik

Adabiy tanqidchilik tarixining rivojlanish jarayonlari. Chet el adabiyotshunosligi va adabiy tanqid tarixi fanining evolusion bosqichlari.

Qadimgi davr va o'ra asrlarda adabiyotshunoslik va tanqidchilikni rivojlanish tarixi

Platon va Aristotel. Antik davr tanqidchiligi. Ritorika va sofistika. Neoplatonizm. Klassik davr tanqidchiligi. O'ra asrlar tanqidchiligi namoyondalari Dante Aligieri va Jovanni Bokkachecho.

Uyg'onish davri va Ma'rifatarparvarlik adabiyotshunosligi va tanqidi Filip Sidni. Neoklassik adabiy tanqidchilik. Jon Drayden, Aleksandr Pop, Samuel Jonson. Ma'rifatarparvarlik davri. Jon Lok, Jozef Eddison, David Xyum, Meri Uolstounkraft va feminizm masalalari.

19 asrda adabiyotshunoslik va tanqidchilik rivojlanishi tarixi

Kant va G. Gegel estetikasi. Germaniya va Fransiya romantizmi F. Shiller, F. Shleymaxer. Angliya va AQSh romantizmi. S. Kulridj, R. Emerson, E. Po. Realizm va naturalizm. J. Eliot, E. Zolya, U. D. Xouels, X. Jeyms. Simvolizm va estetizm. Ch. Bodeler, U. Peter, O. Uayld. Geterologik tanqid. Artur Shopenhauer, F. Nisshe, X. Bergson, M. Arnold, T. Iglton.

XX asrda asrlarda adabiy tanqidchilik taraqqiyoti

Z. Freyd asarlaridagi psixologik tahlilni adabiyotshunoslik va tanqidchilikka bo'lgan ta'siri. Formalistlar maktabi. V. Shklovskiy, B. Eyxenbaum, M. Baxtin, R. Yakobson, T. S. Eliot, J. Rensom va boshqalar. Chikago tanqidchilik maktabi namoyondalari. Neocritotelizm. Strukturalistlar maktabi namoyondalari F. De Sossyur, R. Bart. Dekonstruksiya va J. Derrida ilmiy ishlari. Postkolonial tanqidchilik va adabiyotshunoslik. Yangi tarixchilik tanqidchiligi. Kitiobxonlar (retseptiv) tanqidchiligining rivojlanishi.

XX asrda asrlarda feministik tanqidchilikning rivojlanishi

Feministik tanqidchilik va gender muammolari adabiyotda yoritilishi. Feministik adabiyoti rivojlanishining tarixiy bosqichlari. V. Valf, E. Shouvoiter, Yu. Kristeva va boshqalar. Sandra Gilbert va Syuzen Gyubar tadqiqotlarini feminizmga bo'lgan ta'siri.

XXI asr chet el adabiyotshunosligi va adabiy tanqidchilik tarixi

XXI asr tanqidchiligi da sinergika, globallashuv, milliylik singari masalalarga e'tibor qaratiladi. Bayoz, namuna, xotiralalar, adabiy tanqidchilikda biografiik metod; hasbi hol, manqib, tanqidiy ocherk, adabiy portret, badiiy lavhalar. Adabiy tanqid, nasa, nazm singari o'z mustaqil janrlariga ega ekanligi. Tanqidning maqola, portret, ocherk singari janrlarida ko'plab asarlar yaratilganligida XXI asr tanqidchiligida bada, xotira singari janrlarning avj olayotganligi.

Adabiy oqimlar evolyusiyasi

Adabiy oqim tushunchasi. Adabiy oqimlar evolyusiyasi jarayoni. Adabiy oqimlarning paydo bo'lishi va rivojlanish bosqichlari.

XX asrga qadar mavjud bo'lgan adabiy oqimlarning rivojlanish bosqichlari
Adabiy oqimlar rivojlanish jarayoni va konsepsiyasi, turli nazariyalar. Adabiy oqimlarning hozirgi holati. Adabiy oqimlarning paydo bo'lishi. O'ra asrlarda adabiy oqimlar. Insonparvarlik konsepsiyasida muallifning o'rni. Uyg'onish davri va Ma'rifatparvarlik adabiyotshunosligi. Ingliz va Amerika adabiyotida romantizm, realizm va yangi oqimlarni o'ziga xosligi.

XX asr adabiyotida yangi oqimlarni paydo bo'lishi

Birinchi jahon urushidan keyin adabiy oqimlar taraqqiyoti. Dekadans va uni adabiyotga bo'lgan ta'siri. Naturalizm, pozitivizm, freydizm, pragmatizm, estetizm – yo'nalishlarning ahamiyati. Adabiyotda yangi "-izm" larni paydo bo'lishi – abstraksionizm, kubizm, futurizm, populyizm, dadaizm, ekzistensializm, surrealizm, simvolizm. Poyavlenie "Eskepizm"ning paydo bo'lishi. G'arbiy va Amerika modernizmi taraqqiyoti. "Yo'qotilgan avlod" yozuvchilarning "private worldism" falsafasi.

Realizmining adabiyotdagi yangi shakllari va turlari

G'arb adabiyotida realizm va modernizmining yangi qo'rinishi. "Klassik realizm" va "Yangi realizm" o'rtasidagi farqlar. Yozuvchilar asarlarida insonparvarlik konsepsiyasining talqini. Yozuvchining badiiy uslubi va asarning narratologik xususiyatlari ("ong oqimi", "ichki monolog", "retrospeksiya", "prospeksiya"). Realizmda klassik an'analarning yo'qotilishi. O'zgarishlarning xususiyatlari va sabablari. Realizm va modernizm o'rtasidagi tafovut va yozuvchilarning pozitsiyasi.

Realizmining mohiyati va asosiy tamoyillari

Realizmining oqimining yirik namoyondalari: X. Xesse, G. Grin, J. Apdayk. Ularning jahon adabiyotiga qo'shgan hissasi. Realizmining yangi qirralari, badiiy xususiyatlarining roli. "Kentavr" (D. Apdayk) romanida fantastika. Afsona va haqiqat birlashuvi. Insonparvarlik g'oyasining paydo bo'lishi va uning adabiyotda aks etishi. "Turmush nasri" (J. Apdayk) asarining g'oyaviy-badiiy o'ziga xosligi.

"Yo'qotilgan avlod" (Xesse) asarining shakliy murakkabligi va uning falsafiy mazmuni.

Xesse ijodida inson konsepsiyasi va uning modernizmdan farqi.

G. Grinning "Konsonor Kixot" romanida grotesk, parodiya va paradoks. Paradoks – G'ringa xos usul. Grin ijodida ispan motivlari. Romanda tarix konsepsiyasi va insonparvarlik g'oyalari.

XX – XXI asr mashhur realist yozuvchilarning asarlari asosiy g'oyasi va badiiy qiymati. (D. Irving, Y. Makyuen, D. Barns, K. Bakli, Y. Benks va b.)

Modernizm oqimi

Modernizm oqimi haqida. XX asr yetakchi modernistlari ijodi. Jeyms Jozs va uning "Ullis" romani. Badiiy eksperiment muammosi. Romandagi g'oyaviy qatama-qatamlilik. T. S. Eliot sh'riyatining o'ziga xos xususiyatlari. M. Prustning novatorligi. Psixologik nasrning yangi turi. F. Kafka ijodida olam va inson tushunchasi ("Evrilish" povesti. "Jarayon" va "Qasr" romanlari va hikoyalari).

Adabiyotda ekpressionizm

Yetakchi ekpressionist-shoirilar ijodi (I. Bexer, F. Veyfel) Ekzistensializm falsafasi va uning badii adabiyotdagi ko'rinishi. J. P. Sartning "Ko'ngil ayinishi" romanidagi falsafiy qarashlar. A. Kamyuning "Vabo" romani ekzistensial g'oyalar namunasi sifatida.

Ikkinchi jahon urushidan keyin xorijiy adabiyotda falsafiy qarashlarning ifodalinishi

Ikkinchi jahon urushidan so'ng G'arb adabiyotidagi falsafiy motivlar. G'arb falsafasi – falsafiy antropologizm (neotomizm, ekzistensializm, strukturalizm)dagi yangi oqimlar. Falsafiy adabiyot va falsafiy tendensiyalarga yo'g'rilgan adabiyot. "Zamon" va "Makon" masalasi. "Zamon" va "Makon" muammolarining turli izoh va tushunchalar orqali adabiyotda ifodalinishi. Fan taraqqiyoti va adabiyot. Ekzistensializm falsafasining adabiyotga ta'siri. Italian (I. Kalvino), fransuz (J-P Sart, A. Kamyu), ingliz (Ayris Merdok) va nemis (Gyuntera Grass) adabiyotida ekzistensializm falsafasining xususiyatlari. Insonni o'z taqdiri uchun va jamiyatdagi o'zgarishlar uchun ma'sulligi ahamiyati talqini.

Postmodernizm oqimi

Postmodernizm haqida tushuncha. Turli yondashuvlar. Jahon adabiyotida postmodernizm konsepsiyasi. Zamonaviy adabiyotda postmodernizm. Yozuvchi va shoirlar ijodida postmodernizm ko'rinishlari. Oqimga xos xususiyatlar tahlili. Postmodernizmining tanqili vakillari.

Ikkinchi jahon urushidan keyin naturalizmining yangicha talqini

Naturalizm tushunchasi. Naturalizmi 19-asrning 50-60-yillarida shakllanishi va taraqqiyoti. Naturalizm adabiy oqim va uslub sifatida rivojlanishi. 19 va 20 asrda

naturalizm talqinida turli yondashuvlarni paydo bo'lishi. Naturalizm va realizm. Ilim, fan taraqqiyoti va naturalizm. Naturalistik uslubning yozuvchilar ijodida qo'llanilishi (Steven King, R. Kouki, J. Xenmil, Peddi Chacski)

Zamonaviy realistik adabiyotda inson ichki olamini ochib berish yo'llari va usullari

19 - 20 asrlar adabiyotida inson ichki olamini ochib berish yo'llari va usullarining farqi. J. J. Joy's «Ulyss» asarining psixologizmi.

Z. Freyding psixologiya fani taraqqiyotiga qo'shgan hisssasi, uning adabiyotga bo'lgan ta'siri va shaxsning ichki dunyosini ifodalashda yangi uslub va usullar. J. Faulz, psixologik tahlil. Inson ichki dunyosini ifodalashda inson psixologiyasi, ichki dunyosini ochib berish xususiyatlari, bunda realistik va modernistik estetik qarashlarining ahamiyati.

Zamonaviy adabiyotda ramznning roli. Roman, qissa va hikoyalarda ramznning turli Zamonaviy adabiyotda ramzning roli. Roman, qissa va hikoyalarda ramznning turli shakllari. Badiiy adabiyotni nomlashda ramzning ma'no. Allegoriya, ramz – badiiy man va syujetning asosi sifatida. Hujjati roman shakllanishi va badiiy asar nomlarida ramznning qo'llanilishi. Ramz ma'nosi va ahamiyati (E. Doktorou). Zamonaviy ingliz adabiyotida ramz va allegoriya (C. Svift).

“Yangi jurnalizm” va hujjati roman taraqqiyoti

Realizmining 20 asrdagi yangi qo'rinishlari. “Yangi jurnalizm” tushunchasi, turli shakllari, uslublari va ijtimoiy ahamiyati. “Yangi jurnalizm”ning dolzarbligi. Jurnalistika va adabiyot (Tomas Vuif, Normann Meyler, Trumen Kapote). Hujjati roman yaratilishining to'rt sharti – voqealarni shaxsan kuzatish, dialoglar mazmunini berish, uchinchi shaxs nomidan xabar berish, vaziyatni to'la'ligicha kuzatish. Tasvirlanayotgan voqeani ifodalash usullari – kontrpunkt va polifoniya. Zamonaviy adabiyotda yangi uslublar, “Zamon” muammosiga yangicha yondashuv. Tarixiy, milliy, madaniy va ijtimoiy xodisalarni “Yangi jurnalizm”da ifodalash.

XX-XXI asrlarda yangi adabiy uslubiy tizimning shakllanishi

XX-XXI asr yozuvchilarining falsafiy qarashlari tufayli shakllangan ijodiy uslubning o'ziga xosligi. “Vaqt” tushunchasining yangi talqini. Yozuvning yangi shakllari – montaj, vaqt surtilishi, erkin uslub, epizodlarni mantiqiy o'zaro ulanmasligi va boshqalar. Zamonaviy ingliz va amerika yozuvchilarining yozish uslubining xususiyatlari va farqi. Borliqni hujjati aniq tasvirlash

Zamonaviy adabiyotda “Vaqt” va “Fazo”

“Fazoviy” mavzularning adabiyotga kirib kelishi. Ilimiy fantastika taraqqiyoti. Eynshleyning “Vaqt” va “Fazo” nazariyasi tushunchalarining ilmiy fantastikaga ta'siri. O'lgan, hozirgi va kelasi zamonlarning fantastik asarlarida uyg'unligi. Realistik yozuvchilar asarlarida “vaqt” tushunchasining talqini.

Asosiy adabiyotlar

Til nazariyasi bo'yicha

1. Irsqulov M.T. Tilshunoslikka kirish. – T., 2008.
2. Yo'ldoshev I., Muhamedova S., Sharipova O., Madjidova R. Tilshunoslik asoslari. – T., 2007/2013.
3. Nurnonov A., Iskandarova Sh. Umumiy tilshunoslik. – T., 2007.
4. Muhamedova S., Yo'ldoshev I., Madjidova R., Sharipova O., To'xmatov X. Tilshunoslik asoslari. – Elektron darslik.
5. Maslov Yu.S. Vvedenie v yazbikoznanie. – M., 2007.
6. Reformatskiy A. Vvedenie v yazbikoznanie. – M., 2006.
7. Popova Z.D., Sternin I.A. Obuec yazbikoznanie. – M., 2007.
8. Rasulov R. Umumiy tilshunoslik. – T., 2007/2010.
9. Sharafutdinova N.S. Teoriya i istoriya lingvistiicheskoy nauki. – M., 2007.
10. William B. McGreger. Linguistics. An introduction. – New York, Bloomsbury Academic Press, 2015. 430 p.
11. Keith Allan. The Oxford Handbook of the History of Linguistics, Oxford University Press London, 2013

Zamonaviy xorijiy adabiyot bo'yicha

1. Teoriya literaturni. Uchebnoe posobie: v 2-1-/Pod red. Tamarchenko N.D. 2004. M.: Akademiya
2. Liliانا Sikorska. An outline history of English literature. 2003. 529p
3. Oxford companion to English literature. Margaret Drabble. Oxford University press. 2000.
4. Richard Gray. A History of American Literature. Second Edition. Blackwell Publishers Ltd (1c, 2004)

Zamonaviy tilshunoslik bo'yicha

Ingliz tili

1. Mey J.L. Pragmatics. An Introduction. 2nd edition. –Oxford, Blackwell Publishing LTD, 2004
2. Evans V., Green M. Cognitive Linguistics. An Introduction. – Edinburgh: Edinburgh University Press, 2006
3. Ashurova D.U., Galieva M.R. Cognitive Linguistics. – Tashkent, VeshInvestProm, 2018
4. Ashurova D.U., Galieva M.R. Cultural Linguistics. – Tashkent, VeshInvestProm, 2019
5. Safarov Sh. S. Kognitiv tishunoslik. – Samarqand: Sangzor nashriyoti, 2006. – 92 b.
6. Maslova V.A. Lingvokulturologiya. -M., 2004, 2007
7. Kratkij slovar kognitivnyx terminov//E. S. Kubryakova, V. Z. Demyankov, Yu. G. Pankras, L. G. Luzina Pod obs. red. Ye. S. Kubryakovo, – M.: Filologicheskij fakultet MGU im. M. V. Lomonosova, 1996
- Fransuz tili**
8. Maslova V.A. Kognitivnaya lingvistika. – M., 2004
9. Maslova V.A. Lingvokulturologiya. -M., 2004, 2007
10. Maslova A.Yu. Vvedenie v pragmalingvistiku. Uch. pos. M.: Flinta: Nauka, 2007. – 152 s.
11. Ter-Minasova S.G. Yazyk i mejkulturnaya kommunikatsiya. –M.: Slovo. –264 s.
12. Safarov Sh. S. Kognitiv tishunoslik. – Samarqand: Sangzor nashriyoti, 2006. – 92 b.
13. Safarov Sh.S. Pragmalingvistika. – Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2008. – 286 b.
- Nemis tili**
1. Adamcova L. Moderne Linguistik. Wien. 2005.
2. Hamid Reza Yousef. Grundbegriffe der interkulturellen Kommunikation. München. 2014.
3. Riechkei G u.a. Kognitive Linguistik. Theorien, Modelle, Methoden. Tübingen. 2010.
4. Safarov Sh. S. Kognitiv tishunoslik. – Samarqand: Sangzor nashriyoti, 2006. – 92 b.
5. Safarov Sh.S. Pragmalingvistika. –Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2008. – 286 b.
6. Maslova V.A. Lingvokulturologiya. -M., 2004, 2007
- Ispan tili**
1. Xosé Ignacio Hualde. Introduccion a la Lingüística Hispanica.España 2016

2. Safarov Sh. S. Kognitiv tishunoslik. – Samarqand: Sangzor nashriyoti, 2006. – 92 b.
3. Safarov Sh. S. Kognitiv tishunoslik. – Samarqand: Sangzor nashriyoti, 2006. – 92 b.
4. Safarov Sh.S. Pragmalingvistika. – Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2008. – 286 b.
5. Kratkij slovar kognitivnyx terminov//E. S. Kubryakova, V. Z. Demyankov, Yu. G. Pankras, L. G. Luzina Pod obs. red. Ye. S. Kubryakovo, – M.: Filologicheskij fakultet MGU im. M. V. Lomonosova, 1996
6. Maslova V.A. Lingvokulturologiya. -M., 2004, 2007
- Qo'shimcha adabiyotlar**
1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-sonli "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. www.lex.uz.
2. Ashurova D.U., Galieva M.R. Stylistics of Literary Text. -Tashkent. Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston milliy kutubxonasi nashriyoti. 2013.
3. Boldyrev N. N. Kognitivnaya semantika. – Tambov: Izd-vo TGU im. G. R. Derjavina, 2001.
4. Grays G.P. Logika i rechevoe obshenie//Novoe v zarubejnoy lingvistike. Vyp.16. Lingvisticheskaya pragmatika. –M.: Progress, 1985.
5. Kubryakova Ye.S. Tipy yazykovyx znacheniy. Semantika proizvodnogo slova. M., Nauka, 1981
6. Deyk T. A. van. Yazyk. Poznanie. Kommunikatsiya. Per. s angl./Pod red. V.I. Gerasimova. – M.: Progress, 1989.
7. Demyankov, V.Z. Kognitivnaya lingvistika kak raznovidnost interpretiruyushogo podxoda. www.infolex.ru
8. Kovshova M.L. Lingvokulturologicheskij metod vo frazeologii. Kody kultury. M., 2013
9. Karasik V. Yazykovoy krug: lichnost, konsepty, diskurs. –M.: Gnozis, 2004
10. Kolschanskiy G.V. Ob'ektivnaya kartina mira v poznanii i yazyke. – M.: Nauka, 1990
11. LakoffDj., Djonson M. Metaforы, kotorymi my jivem/Pod red. A.N. Baranova. –M.: Izdatelstvo LKI, 2008.
12. Matveeva G.G., Lenes A.V., Petrova Ye.I. Osnovy pragmalingvistiki. M.: Flinta, Nauka, 2013.
13. Porova Z. D., Sternin I. A. Kognitivnaya lingvistika. – M.: Vostok Zapad, 2007. – 314 s.
14. Ashurova D.U. Proizvodnoe slovo v svete kommunikativnoy teorii yazyka. -Tashkent, 1991

15. Aznarova E.S. Pragmatika xudojestevennogo slova. T., Fan, 1988
  16. Claus Ehrhardt, H.J. Heringer. Pragmatik. Paderborn. 2011.
  17. Hans Jürgen Heringer. Interkulturelle Kommunikation. Tübingen. 2010.
  18. Ursula Kantoreczyk u.a. Pragmatik vom Aufforderungen im Deutschen. Rostock. 2008.
  19. Schwarz M. Einführung in die Kognitive Linguistik. Tübingen. 2008.
  20. Riechl G. M. Mehrsprachigkeit. Eine Einführung. Darmstadt. 2014.
  21. Popova Z. D., Sternin I. A. Kognitivnaya lingvistika. – M.: Vostok Zapad, 2007. – 314 s.
  22. Maslova V.A. Kognitivnaya lingvistika. - M., 2004
  23. Maslova A.Yu. Vvedenie v pragmatlingvistiku. Uch. pos. M.: Flinta: Nauka, 2007. – 152 s.
- Axborot manbalari**
24. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi xukumat portali.
  25. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
  26. www.mineconomy.uz (O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot vazirligi)
  27. www.mehnat.uz (O'zbekiston Respublikasi Mehnat va aholini ijtimoiy muhofaza qilish vazirligi)
  28. www.mf.uz (O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi)
  29. www.stat.uz (O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi)
  30. www.ina.uz (O'zbekiston Respublikasi Intellektual mulk agentligi)
  31. www.academy.uz (Fanlar akademiyasi)
  32. www.cognitivelinguistics.org
  33. www.degruyter.com
  34. www.infolex.ru
  35. www.qubben.org/semantica-y-lexicologie
  36. www.catalunyaonline.com/.
  37. www.daf.uni-mainz.de/Bibliographien/bibtext.htm
  38. www.filologia_hispanica
  39. www.ngr.es/pages/estudios/titulaciones/
  40. www.cognitivelinguistics.org
  41. www.degruyter.com
  42. www.infolex.ru
  43. www.qubben.org/semantica-y-lexicologie
  44. www.catalunyaonline.com/.
  45. www.daf.uni-mainz.de/Bibliographien/bibtext.htm
  46. www.filologia_hispanica
  47. www.ngr.es/pages/estudios/titulaciones/

Adabiyot fanqidchilik bo'yicha

Asosiy adabiyotlar

1. M. A. R. Habib. Modern literary criticism and theory. The history. Blackwell Publishing 2005, pp838.
  2. Julian Wolfey's. Introducing literary theories. Guide and glossary. Edinburgh University Press. 2001. 332p.
  3. Terry Eagleton. Literary Theory. An Introduction. Blackwell Publishing. 1996, 248p.
  4. The Penguin dictionary of literary terms and literary theory. Penguin Books, 1999, p. 561.
  5. The Routledge Dictionary of Literary Terms. Taylor & Francis, London and New York 2006. p.157
- Qo'shimcha adabiyotlar**
1. Angliyskaya literatura ot 19 veka k 20, ot 20 k 21. Problema vzaimodeystviya literaturnyx epoch. – M.: IMLI RAN, 2009g., 568 str., str. 436
  2. Baxtin M.M. Estetika slovesnogo tvorchestva. -M.: Iskustvo, 1979. - 424 s
  3. Baxtin. M.M. Voprosy literatury i estetiki: Issledovaniya raznyx let. - M., 1975.
  4. Baxtin. M.M. Literaturno-kriticheskie stati. - M.: «Xudojestevennaya literatura», 1986.
  5. Boboev T. Adabiyotshunoslik asoslari. -T., O'zbekiston. 2000.
  6. Volkov I. Teoriya literatury. -M., 1995.
  7. Davydova T.T., V.A. Proppin. Teoriya literatury. Moskva, «Logos», 2003g., s.114
  8. Quronov D. Adabiyotshunoslikka kirish. -T.: «Xalq merosi» nashriyoti, 2004
  9. Pospelov G.N. Teoriya literatury. - M.: Vysshaya shkola, 1978.
  10. Rasulov A. Tanqid, talqin, baholash. «Fan», 2006.
  11. Sultonov I. Adabiyot nazariyasi. -T.: «O'qituvchi», 2002.
  12. Xalizev V.E. Teoriya literatury. -Moskva: 2002.
- Internet saytlar**
1. <http://youteng.narod.ru/teoper.html>
  2. <http://www.twitpx.com>
  3. <http://www.uz-translations.net>
  4. <http://www.booksbooksbooks.ru>

5. <http://www.literature-online>

**10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti ixtisosligi
bo'yicha**

tayanch doktoranturaga kirish sinovlari

BAHOLASH MEZONLARI

Tayanch doktoranturaga kirish sinovlari yozma ish shaklida o'tkaziladi. Shundan har bir variantda 5 tadan savol bo'ladi.

Talabgorning yozma ish javobiga qo'yiladigan talablar	Baholash ballari
a) berilgan savolni to'liq bilsa, uning mohiyatini tushunsa, u bo'yicha ijodiy fikrlay olsa, tasavvurga ega bo'lsa, mustaqil mushohada yurita olsa, nazariy masalalarni amaliyot bilan bog'lay olsa, xulosa va qaror qabul qilsa, o'z fikrini to'liq, ravon bayon qila olsa, savol mohiyatiga kreativ (ijodiy) yondashsa, mustaqil fikri asosida xulosalar chiqara olsa.	86-100
b) berilgan savolni yetarli darajada bilsa, uning mohiyatini tushunsa, savol yuzasidan tasavvurga ega bo'lsa, mustaqil mushohada yurita olsa, nazariy masalalarni amaliyot bilan bog'lay olsa, savolning nazariy va amaliy jihatlarini yetarlicha ochib bera olsa, o'z fikrini to'liq, ravon bayon qila olsa, savol mohiyatiga kreativ (ijodiy) yondashsa, xulosalar chiqara olsa.	71-85
v) berilgan savolni qisman bilsa, u to'g'risida qisman tasavvurga ega bo'lsa, uning mohiyatini tushunsa, savol bo'yicha o'z fikrini bayon qila olsa, gramatik xatolarga yo'l qo'ysa, qisman xulosalar chiqarsa	55-70
g) berilgan savolni yaxshi bilmasa, u to'g'risida to'liq tasavvurga ega bo'lmasa, o'z fikrini to'liq bayon qila olmasa va umuman javob yozmaslik.	0-55